

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADSKA srpen 2007

Robert Piesen - Obrazy, kresby

Tento rok je to právě třicet let, co v Izraeli zemřel jeden z nejvýznamnějších a nejoriginálnějších českých umělců dvacátého století - Robert Piesen. Jeho osud byl velmi pohnutý, což se v mnohém projevovalo i v jeho tvorbě. Narodil se roku 1921 v Jindřichově Hradci jako druhý syn Richarda Piesena a Emilie rozené Matouškové. Matka roku 1923 rodinu opustila a otec vychovával své dva syny sám v Brně. Do Jindřichova Hradce se však často vraceli na prázdniny, a i později sem Robert Piesen spolu se svou partnerkou Pavlou Mautnerovou zavítal, jak o tom svědčí pohled odeslaný odtud 21. března 1961, adresovaný Františku Dvořákovi, kde označuje toto město za nejkrásnější ve střední Evropě.

Robert Piesen začal roku 1936 navštěvovat bměnskou Školu uměleckých řemesel, pokračoval na grafické speciálce, kterou kvůli válečným událostem musel roku 1941 opustit. Do jeho osudu totiž zasáhla perzekuce židů. Piesen byl veden jako židovský míšenec prvního stupně. Stejně jako většina jeho rodiny by i on určitě skončil v koncentračních táborech, kdyby se mu nepodařilo dostat v rámci pracovního nasazení do Berlína a po celou dobu války úspěšně ukrývat svou identitu. Válečné trauma se zapsalo hluboko do jeho nitra. Po skončení války bylo pro něj velmi obtížné vrátit se do normálního života. Robert Piesen byl člověk samotářský a nedůvěřivý ke svému okolí. Žil v neustálé existenciální nejistotě, trpěl totiž závažnou srdeční chorobou, která jej ochromovala a často znemožňovala soustředěně pracovat. Komunistický režim, který byl po válce nastolen, považoval za zhoubný a děsil se představy, že této ideologii propadají i inteligentní lidé. Po roce 1945 se konečně otevírala cesta pro svobodnou tvorbu, kterou právě komunistická ideologie znemožnila. Piesen si přesto zvolil cestu svobody a tvořil umění zapovězené touto ideologií. Jeho tvorba se zpočátku inspirovala surrealismem nebo Pabem Picassem. Do tohoto období spadají četné portréty Pavly Mautnerové. V průběhu padesátých let tvořil krajiny. Ty jsou zpočátku charakteristické přiklonem ke geometrizaci a segmentaci výjevu v abstraktní tvary. Stále však mají základ v reálném zobrazení. Jedná se o krajiny z Jeseníků. Ke konci padesátých let se již tyto krajiny počínají více rozvolňovat a abstraktní geometrické tvary začínají splývat. Zlom lze spatřit v jeho rozsáhlých obrazových cyklech Uplývání, Vrypy a později Gehinnomů a Prostorů inexistence. Tyto cykly se vyznačují introspekci a hluboce meditativním charakterem. Piesen se účastnil mnohých společných výstav, za nejdůležitější lze považovat výstavu Jedenácti v Arsu roku 1955 a skupiny Máj

v roce 1957. Robert Piesen byl však vždy solitér. V mnohém se meditativní charakter jeho maleb blíží Janu Zrzavému či Alénu Divišovi, avšak vždy najdeme spíše více rozdílů než shod. Stejně tak je Piesen spojován s mladší generací tvůrců Informelu (Medek, Veselý, Málek, Beran, etc.). S těmi jej pojí stejný způsob práce s barvou a plochou obrazu. Nikdy se však u něj nejednalo o destrukci plátna, ke které nakonec mladší generace dospěla. Piesen hluboce ctěl zákonitosti malby a obrazu jako takového. Jeho plátna jsou charakteristická hluboce promyšleným vnitřním univerzem. Barvu klade ve vrstvách, používá bronzové lazury a laky. Plochu plátna proškrabává a vytváří tak neuvěřitelně působivé omentální struktury. Nejrozsáhlejším ze všech cyklů je soubor obrazů s názvem Gehinnom započatý v roce 1960. Gehinnom je údolí představující biblické peklo. Piesen byl fascinován jeho představou a tvořil tak monochromní plátna plná černě, ve kterých prosvítá světlo, světlo naděje a spásy.

Roku 1965 Robert Piesen spolu s Pavlou Mautnerovou emigrovali do Izraele. Piesen se zde dále věnuje této tematice. Inspinuje se dále neolitickými freskami, jejichž motivy se stále více objevují na jeho plátnech a kresbách. Nějaký čas žili též ve Vídni, avšak v sedmdesátých letech se vrátili zpět do Izraele, kde Piesen roku 1977 umírá.

Výstava v Muzeu Jindřichohradecka představí Piesenovu tvorbu souborem 35 děl. Jedná se o vůbec první výstavu Roberta Piesena v jeho rodném městě. Exponáty budou vypůjčeny ze šesti českých galerijních institucí. Budete si je moci prohlédnout od 2. srpna do 28. října 2007 ve výstavní síni „13“ v hlavní budově muzea na Balbínově náměstí.

Martin Vaněk

Výstava „Z hlubin minulosti“

Cílem stejnojmenné výstavy je představit nejširší veřejnosti výsledky dlouhodobého záchranného archeologického výzkumu na Masarykově náměstí v J. Hradci, který v roce 2006 poutal po řadu měsíců pozornost obyvatel našeho města.

Vlastní výzkum lze rozdělit do několika etap. V první jsme se věnovali dokumentaci starého dřevěného renesančního vodovodní potrubí. Mimořádně náročná, ale také velice zajímavá byla sondáž v prostoru před Střelnicí až po vyústění Panské ulice do náměstí. Zde jsme objevili nejen základy předsunutého opevnění města tzv. barbakán, ale posléze i fragment dvouobloukového mostu a předbrani se dvěma stílnami. Toto vše bylo součástí původního středověkého fortifikačního systému J. Hradce.

K dalším velice zajímavým nálezům došlo při severní straně náměstí před čp. 70/II, v místě tzv. Nového města. Zde byla stavební technikou náhodně zachycena odpadní jámka hluboká téměř dva metry, ze které jsme postupným odkrýváním získali více než čtyřicet celých či ve zlomcích dochovaných hliněných nádob. K unikátním patří torza středověkých kožených bot a skleněných pohárů a číší. Za exkluzivní zboží je nutné počítat i dřevěné soustuzené nádoby, především pohár na nožce. Pro návštěvníky budou jistě zajímavé i ukázky dobového odpadu v podobě zvířecích kostí, pecek z třešní, višňů a švestek, jakož i dvou mincí objevených v ploše náměstí.

Naši snahou je přiblížit vám nejen práci archeologů, ale také novodobých hrnčářů. Ti budou dvakrát týdně přímo ve výstavní místnosti vytvářet kopie starých středověkých nádob. Na své si přijdou i děti a dospělí, kteří budou mít možnost vyzkoušet si dovednost konzervátorů. Právě jejich úkolem je z drobných fragmentů keramiky sestavit původní předměty.

Slavnostní vemisáž se uskuteční ve čtvrtek 16. srpna 2007 od 16 hodin v kapli sv. Víta v Muzeu Jindřichohradecka. Výstava bude přístupná do 21. října 2007.

Vladislav Burian

Novinky v muzejních sbírkách

Díl VIII. Zajímavosti z numismatiky

Jindřichohradecké muzeum bylo dlouhá desetiletí správcem početné a především velice zajímavé numismatické sbírky složené z různorodých mincí a bankovek. Nejstarší mince pocházely z doby římské, ale převážná většina byla ze středověku, novověku a nedávné minulosti. Bankovky představovaly hlavně tzv. nouzová platidla z období mezi světovými válkami, několik unikátních bankoveček z počátku 19. století a platidel z rozmezí 1919 až 1980.

Koncem osmdesátých let minulého století bylo bohužel tehdejší vedením odboru kultury Okresního národního výboru v J. Hradci rozhodnuto, že naše muzeum předá tyto exponáty do Jihočeského muzea v Č. Budějovicích. Důvodem nešťastného nařízení byl fakt, že na rozdíl od J. Hradce mají odborného pracovníka v oboru numismatiky. A tak bylo v roce 1987 několik set kusů mincí, často vysoké historické hodnoty, protokolárně převedeno do krajského muzea a nám zůstalo pouhé torzo z původního fondu. I přesto se podařilo některé zajímavé exponáty uchránit. V současné době se tak můžeme pochlubit částí kardašovořečického pokladu, depotu z České Olešné, Strmilova a několika dalších.

Až období po listopadu 1989 přineslo změnu v novém pohledu na koncepční vytváření specializované numismatické sbírky v našem muzeu. Provedli jsme soupis všech mincí a bankovek. V současné době probíhá počítačová evidence nouzovek v odborném systému Demus. Zaměřili jsme se také na mapování náhodných objevů jednotlivých mincí či depotů, u kterých jsme měli to štěstí, že jsme o nich získali třeba jen dílčí informace.

Tématem terénních numismatických nálezů na Jindřichohradecku se ve spolupráci s Mgr. Jiřím Milítkým z Národního muzea v Praze zabývám zhruba sedmáct let. Doposud jsme nashromáždili téměř devadesát lokalit nálezů menšího či většího počtu mincí. Bezesporu o nejvýznamnější novodobý přírůstek do sbírek našeho muzea se na podzim roku 1999 postaral Jaroslav Korbek z J. Hradce. Nedaleko obce Sedlo objevil více než šest set stříbrných pražských grošů panovníků Karla IV. a Václava IV. z II. poloviny až závěru 14. století (viz foto). V kolekci zcela ojedinělou mincí byl jeden vídeňský feník se čtyřlícem. Jistou zajímavostí je i to, že poklad pochází z oblasti, kde dle dobových písemných pramenů působil před nástupem své slavné éry husitského vojevůdce lapka Jan Žižka z Trocnova.

I když je komplexní zpracování numismatické sbírky našeho muzea otázkou ještě mnoha let, předpokládáme, že i tyto pro veřejnost velice atraktivní exponáty časem představíme na zajímavé výstavě. Rádi vám tak dáme nahlédnout do historie vzniku mincovnictví i počátku zavedení papírových platidel do oběhu.

V závěru příspěvku bych rád požádal všechny čtenáře, kteří měli to štěstí a našli jakoukoliv minci na území našeho regionu, aby nám jí poskytli alespoň ke krátkodobé odborné dokumentaci. Pouze s vaší pomocí dokážeme postupně zaplnit bílá místa v mozaice numismatické mapy Jindřichohradecka, která v mnoha oblastech dodnes zeje prázdnou.

Vladislav Burian

Zprávy:

Muzeum Jindřichohradecka je v srpnu otevřeno denně vždy od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin.

Kostel sv. Jana Křtitele a výstavní prostory v komplexu bývalého minoritského kláštera jsou otevřeny denně od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin.

Městská vyhlídková věž je otevřena denně od 10.00 do 12.30 a od 13.00 do 16.00 hodin.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin (návštěvu je možné také předem telefonicky objednat u PhDr. Štěpánky Běhalové, PhD.).

Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zve na vemisáž výstavy „**Robert Piesen OBRAZY, KRESBY**“ uspořádané ke 30. výročí úmrtí autora, která se koná **ve čtvrtek 2. srpna 2007 od 16 hodin. Úvodní slovo pronese profesor F. Dvořák.** Výstava ve výstavní síni „13“ potrvá do 28. října 2007.

Jindřichohradecké muzeum tradičně pořádá v kostele sv. Jana Křtitele řadu koncertů „**ORPHEON SUMMER ACADEMY**“. V **pondělí 6. srpna 2007 a ve středu 8. srpna 2007** vystoupí lektoři mistrovských kurzů, v **sobotu 11. srpna 2007** vystoupí žáci. Vstupné je 60 Kč. U příležitosti těchto letních kurzů se uskuteční ještě koncert lektorů v zámeckém rondelu ve **čtvrtek 9. srpna 2007. Všechny koncerty začínají ve 20.30 hodin.**

Muzeum Jindřichohradecka připravilo archeologickou výstavu „**Z hlubin minulosti**“. Srdečně Vás zveme na vemisáž, která se koná **ve čtvrtek 16. srpna 2007 v 16 hodin.** Výstavav kapli sv. Víta potrvá do 21. října 2007.

Klub historie letectví, Město J. Hradec, Muzeum Jindřichohradecka, 153. záchranný praporek J. Hradec pořádají v **sobotu 25. srpna 2007 „XIV. setkání čs. válečných letců v J. Hradci“**. Program: **10 hodin** - slavnostní zahájení v kapli Máří Magdalény, **11 hodin** - návštěva muzea, **11.30 hodin** - pietní akt u Památníku letců na Nábřeží Ladislava Stehny, **12 hodin** - návštěva objektu 153. záchranného praporek v J. Hradci.

Tradiční **římskokatolická mše** u příležitosti stětí sv. Jana Křtitele se koná v kostele sv. Jana Křtitele **ve středu 29. srpna 2007 v 18 hodin.**

Ve výstavních prostorách bývalého minoritského kláštera jsou přístupny výstavy: „**Honza Volf, ten co neumí hrát golf**“ - putovní výstava měst České Inspirace v křižové chodbě do 11. srpna 2007, „**Kdo si hraje, nezlobí**“ - výstava hraček ve velkém sále, která je letos zaměřena na dopravní prostředky, do 20. listopadu 2007 a „**200 let obnoveného jindřichohradeckého gymnázia**“ - výstava o historii školy v konferenčním sále do 30. prosince 2007.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XVI. 8/2007

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová www.muzeumesnet.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz